

Mededelingen inzake het Boswezen, de Houtvoorziening en de Jacht

PRIJZEN MIJNHOUT 1953

Deze werden vastgesteld als volgt:

klasse 1	5—9 cm Ø	f 45.— per m ³ op wagon plaats van afzending
klasse 2	10—13 cm Ø	f 54.— " " "
klasse 3	14 cm en op Ø	f 62.50 " " "

zonder bepaling van lengtes.

De specificatie wordt nog nader vastgesteld.

HOOFDAFDELING BOSBOUW

De Hoofdafdeling Bosbouw kwam op 22 Januari 1953 bijeen.

Een eerste bespreking werd gewijd aan het Rapport van de Commissie tot Herziening van de Boswet 1922, mede in het licht van het aanstaande Bosschap.

Ook werd er van gedachten gewisseld naar aanleiding van het besprokene in de Commissie Planologie van de Stichting voor den Landbouw, waar de planologische aspecten van het ontwerp Boswet werden gezien. In deze Commissie, die op 16 Januari j.l. vergaderde, was in het geheel geen overeenstemming over het principe van de herbeplantingsplicht. Het rapport van de Commissie Planologie zal worden afgewacht.

Voorts werd gesproken over de Technical Assistance reis op het gebied van de bosbouw, die in 1953 zal worden gemaakt.

Vervolgens werden o.a. besprekingen gewijd aan de overname van de herbeplantingsplicht, het mijnhout, de rationalisatie in de bosbouw, de bosbrandweer, het ontwerp Jachtwet, het ontwerp Ruilverkavelingswet, en de 5e Zitting van de Europese Bosbouw-Commissie van de F.A.O., die van 14—15 October 1952 te Genève is gehouden, en waaraan door Ir P. de Fermery werd deelgenomen als vertegenwoordiger van de Hoofdafdeling Bosbouw.

PLANOLOGIE

Voorts werd zeer uitvoerig gesproken over het voorontwerp Boswet. De gedachten der commissie Planologie gingen uit naar een opheffing van de herbeplantingsplicht. In een volgende vergadering zal dit punt aan de hand van een dan verschenen nota wederom ter sprake komen.

UNIE VAN WATERSCHAPSBONDEN

In de vergadering van de contactcommissie der Unie van Waterschapsbonden en de Stichting voor de Landbouw werd onder meer behandeld de heffing van waterschapslasten voor bosgronden. Het bleek, dat het bestuur der Unie zich niet heeft kunnen stellen achter het rapport, dat te dezer zake door de contactcommissie was aanvaard.

Op grond hiervan zal een benadering te dezer zake van Gedeputeerde Staten door de Unie en de Stichting voor de Landbouw dan ook achterwege blijven.

[Uit de „Mededelingen” van de St. v. d. L. 8 (2), 1953 (19).]

BERICHT OVER PRIJZEN VAN INLANDS HOUT No. XXVII.

Verzameld door het Staatsbosbeheer.

Afgesloten op 14 Januari 1953.

Verklaring der gebruikte afkortingen:

I = bij inschrijving verkocht

OH = onderhands verkocht

P = publiek verkocht

A = eerste kwaliteit

B = normale kwaliteit

C = slechte kwaliteit

L = liggend (geveld) uitgesnoeid
en uitgeslept tot bosrand

K = idem en op stapels gelegd

St = op stam

G = gunstige ligging

O = ongunstige ligging.

Streek	wijze van verkoop	doorsnede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in fl.	maand van verkoop	opmerkingen
GROVEDEN									
Friesland	I	8-26	B	1120	L	G	45	XII	
	OH	26	C	110	St	O	35	XI	
N. Drente	OH	13-18	B	400	St	O	34	XI	
Salland	I	8-12	B	110	L	O	35	XII	
"	I	10-15	B	310	K	G	43	XII	
"	OH	11	B	40	St	O	37	XII	
"	OH	17	B	260	St	G	38	X	
Twente	OH	12-15	B/C	20	St	G	38	XII	
"	K	14	A	230	St	O	50	XI	
"	I	18	B	1050	St	G	42	XII	ged. paalhout
Achterhoek	I	10-12	B	130	St	G	36	XII	
"	OH	12-28	B	50	St	O	63	XII	
"	I	10-15	B	100	St	G	33	XI	
N. Veluwe	P	5-9	C	50	L	G	26	XII	
"	OH	6	C	80	L	O	27	XII	
"	P	6-11	B/C	180	L	G	30	I	
"	P	6-12	B	50	K	G	32	XII	
"	OH	6-12	B	60	St	O	38	XI	
"	OH	7-20	B	190	St	O	40	XI	
"	P	8-12	B	110	K	O	34	XII	
"	P	8-15	B	150	K	G	32	XII	
"	P	10-15	B/C	100	L	G	41	XII	
"	P	15-18	B	80	K	O	47	XII	
"	P	15-30	B/C	20	K	G	42	XII	
"	P	18-30	B	40	K	G	56	XII	
Z. Veluwe	I	5	B/C	50	L	O	33	XII	
"	P	10-15	B	70	K	O	41	XII	
"	I	11	B/C	260	St	G	36	XII	
"	I	12	B	100	L	G	38	XII	
"	I	12-16	B	300	St	G	42	XII	
"	I	15	B	150	L	G	45	XII	
"	I	14	B	100	L	G	49	XII	
"	P	15-20	B	140	K	O	44	XII	
"	I	25-50	C	80	St	G	35	XII	scherfhout,
"	I	25-50	A	150	St	O	70	XII	zaag- en paalhout
Rijk van Nijmegen	P	3-6	B	20	K	G	45	I	
"	P	4-18	B	80	K	G	37	XII	
"	P	5-15	B	60	K	G	31	I	
"	P	6-15	C	50	K	G	22	XII	
O. Utrecht	P	5-13	B	200	K	G	45	XII	
"	P	6-16	B/C	70	K	O	40	XII	
"	P	10-25	B	80	K	O	43	XII	
"	OH	11	A/B	20	L	G	60	XII	paalhout
"	I	14-30	A/B	100	L	G	51	XII	
"	I	15-24	A/B	630	St	O	45	XII	

Streek	wijze van verkoop	doorsnede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in fl.	maand van verkoop	opmerkingen
O. Utrecht	OH	17	A	10	L	O	55	XII	
"	OH	23	A B	900	St	O	55	XII	paalhout
W. Brabant	P	3—8	B	20	L	G	40	XII	zaag- en
O. Brabant	P	3—9	B/C	30	K	O	30	XII	
"	P	5—8	B/C	40	K	O	39	XII	
"	I	9	B	110	St	G	30	XII	
"	I	15	B	210	St	O	46	X	
"	I	16	A B	120	St	O	42	XII	
CORSICAANSE DEN									
Eilanden	P	9—10	A	20	L	G	55	XII	
SITKA									
Eilanden	P	5—14	C	30	L	G	47	XII	
FIJNSPAR									
N. Veluwe	P	6—15	A	70	K	G	59	XII	
"	P	8—14	B	10	K	O	35	XII	
LARIKS									
N. Veluwe	P	6—12	A B	30	K	G	37	I	
"	P	6—15	B	30	K	G	37	XII	
"	P	10—15	B	10	K	G	41	XII	
Z. Veluwe	P	6—12	B	10	K	O	48	XII	
"	I	25—40	A	30	St	O	70	XII	zaag- en paalhout
Rijk van Nijmegen	P	4—7	A	10	K	G	78	I	
"	P	4—7	B	30	K	G	48	XII	
O. Utrecht	P	4—6	B	130	K	O	42	XII	
W. Brabant	P	3—8	B	10	L	G	56	XII	
O. Brabant	P	3—10	B	50	K	G	36	XII	
DOUGLAS									
N. Veluwe	P	6—12	B/C	20	K	O	30	XII	
"	P	8—18	A B	10	K	G	36	XII	
"	P	10—15	B	20	K	G	51	XII	
"	OH	20	A B	70	L	G	80	XI	zaag- en paalhout
O. Utrecht	P	9—14	B	10	K	G	43	XII	
INLANDSE EIK									
Kop van Overijssel	OH	28	B/C	20	St	O	44	XII	
Salland	I	30—48	A/B	120	St	G	135	XII	
Twente	OH	14—18	B	120	L	G	40	XI	
Achterhoek	OH	44	A/B	60	St	G	116	XII	
N. Veluwe	P	8—15	B/C	20	K	O	33	XII	staken
"	P	8—20	C	218	K	G	28	XII	
"	P	12—15	B/C	20	K	G	31	XII	
O. Utrecht	OH	35	C	30	St	G	61	I	
O. Brabant	I	30	B/C	30	St	O	49	XII	
"	I	30	B	120	St	G	69	XII	

Streek	wijze van verkoop	doorsnede op het midden met schors in cm	kwaliteit	aantal m ³	bewerkingsgraad	ligging	prijs per m ³ met schors in fl.	maand van verkoop	opmerkingen
BEUK									
Salland	I	37—52	A B	20	St	G	60	XII	
Achterhoek	OH	54	A	30	St	G	108	XII	
N. Veluwe	OH	15—30	B	30	L	G	53	XII	
Z. Veluwe	OH	20	B C	70	St	G	40	XII	
"	I	25—40	C	50	St	O	40	XII	
O. Utrecht	I	25	C	50	St	O	64	XII	
"	P	26—40	A/B	10	K	G	61	XII	
"	OH	44	B	120	St	G	83	I	
IEP									
Z. Holl. Eilanden	I	50	A	100	St	G	198	XII	
WILG									
Twente	OH	45	B	10	St	G	48	XII	
POPULIER									
N. Drente	OH	40	A B	30	St	G	27	XII	
Salland	I	37	A	60	St	G	62	XII	
Twente	OH	35	C	30	St	O	32	XII	
"	OH	55	A B	10	St	G	44	XII	
Achterhoek	I	40	B	140	St	G	53	XII	
"	OH	43	B	20	St	O	45	XI	
"	OH	55	B	30	St	O	50	XI	
Lijmers	I	45	B	300	St	G	45	XI	
Betuwe	I	42	A	50	St	G	65	X	
Zeeland	I	30—40	A B	75	St	O	37	X	
W. Brabant	I	40—50	B	40	St	O	50	XI	
O. Brabant	I	38	B C	260	St	O	47	XII	
"	I	38	B C	40	St	O	55	XII	
"	I	43	A	40	St	O	65	XII	
Z. Limburg	I	38	A B	70	St	G	59	XII	
BRANDHOUT									
N. Veluwe	P	—	—	10	K	G	28	XII	beuk
"	P	—	—	40	K	O	23	XII	gemengd
W. Brabant	P	—	—	10	L	G	12	XII	els
BOONSTAKEN									
Rijk van Nijmegen	P	—	—	600 st.	L	G	Prijs per 100 stuks f 7		I groveden
"	P	—	—	350 "	L	G	f 15		I lariks
"	P	—	—	2000 "	L	G	f 7		I Am. eik
"	P	—	—	500 "	K	G	f 7,73		XII groveden
"	P	—	—	1100 "	K	G	f 10,73		XII lariks
O. Utrecht	P	—	—	2750 "	K	O	f 6,73		XII groveden
HAKHOUT									
Friesland	I	—	—	Aantal ha 4,2	St	G	Prijs per ha f 150		XII eik, berk

Boekbesprekingen

111

Dr M. Woelfle, Oberlandforstmeister (Mitarbeiter des Meteorologischen Institutes der Forstlichen Versuchsanstalt, München): „Waldbau und Forstmeteorologie“.

Bayerischer Landwirtschaftsverlag G. m. b. H. München 1950, 68 blz.; 15 fig.; 17 × 24 cm; f 7,35 geb. (Importeur Meulenhoff & Co. N.V., Amsterdam, Beulingstraat 2).

In de laatste twintig jaren is meer en meer de klimatologie in het klein de aandacht komen vragen. Men spreekt tegenwoordig van een „detaalklimatologie“ als bedoeld wordt het klimaat in ruimten van beperkte omvang, waarbij nog van methodes en instrumenten, die ten dienste staan aan de macroklimatologie, gebruik gemaakt kan worden en van de „microklimatologie“, wanneer men de klimatologie vlak aan de grond, temidden van struiken of in bomen op het oog heeft. De laatste eist een zeer speciale methodiek en techniek. Het hier gerecenseerde boekje behandelt vele voorbeelden uit beide klimatologieën op een zeer overzichtelijke en zakelijke wijze en wel met betrekking tot de bosbouw.

Zoals de schrijver reeds in het voorwoord bij de eerste druk (1939) zegt en herhaalt in dat bij de nieuwe druk (die alleen in het lettertype en daarmee in het aantal bladzijden van de eerste verschilt) tracht hij langs deze weg de resultaten van zijn onderzoekingen en die van enige anderen aan meer houtvesters enz. dan alleen die van de Beierse bossen bekend te maken. Hij acht dit zeer gewenst, aangezien er elders nog al te vaak in het wilde weg, met wat ervaringen van anderen en niet voldoende doordacht te werk wordt gegaan bij de verpleging van bestaande en de aanleg van nieuwe bossen. De onderzoekingen van Woelfle, en daarmee dit boekje, kenmerken zich door een opvallend praktisch accent. Woelfle beoogt niet slechts een vergroting van de natuurkennis, maar vooral het verstrekken van adviezen aan allen, die met de bosbouw te maken hebben.

Het boekje valt op door een fraai systematische behandeling van de zeer zeker omvangrijke stof en de „grundsätzliche“ aanpak. De tekst is kort, streng zakelijk. Het voornaamste wordt in punten samengevat en zonodig cursief of vet gedrukt.

Na eerst gewezen te hebben op de noodzaak meer en meer materiaal over de meteorologische omstandigheden in en vlak bij het bos te verzamelen, waarbij de schrijver zijn wensens omtrent nieuwe instrumenten uiteenzet, worden in de volgende hoofdstukken de voornaamste elementen uitvoerig besproken: de temperatuur, het licht, de neerslag (regen en sneeuw), de luchtvochtigheid, de wind en de verdamping. Numerieke voorbeelden en (helaas niet fraaie) schetsjes worden aan de tekst toegevoegd; zij zijn steeds louter illustratief. Steeds weer noemt de schrijver een aantal maatregelen, die genomen zouden kunnen worden om de gevolgen van bijzondere meteorologische situaties te kunnen voorkomen of te verzachten. Zo wordt aandacht besteed aan verdroging in het bos of in de grond; aan tekorten aan zonlicht; aan brandgevaar; aan stormschade enz. Het is dus geen theoretisch leerboek (berekeningen, formules, beschrijving van instrumenten ontbreken) maar min of meer een handboek voor de man uit de praktijk.

Ik heb maar enkele aanmerkingen:

1. de schrijver geeft van het begrip „Windwirksamkeit“ twee definities (blz. 49 en 65), die elkaar niet dekken. Dat brengt de lezer in de war.
2. Wanneer het de lezer om literatuur gaat, wel, dan moet hij het boek niet aanschaffen, want alleen duitse onderzoekingen en slechts van de jaren 1903—1938 worden geciteerd. Waarom gezwezen over de onderzoekingen elders in Europa, in Afrika, in Noord- en Zuid-Amerika?
3. Het komt mij voor, dat men toch wel zeer voorzichtig moet zijn met de resultaten van de door de schrijver genoemde (vaak nog niet afgesloten) onderzoekingen zo maar elders toe te passen. Terecht wordt gezegd, dat hier met gezond verstand en „sinngemäß“ gehandeld moet worden, hetgeen verre van gemakkelijk is. Zo is een onderzoek vooraf naar de verschillen tussen het klimaat en dat in Beieren punt één, maar dat is al een opdracht op zich zelf.
4. Het is jammer, dat een alfabetische lijst van onderwerpen ontbreekt.

Al met al, ondanks deze bezwaren, een boekje, waarvan ik de aanschaffing kan aanbevelen.

C. Levert.

Boomziekten in de Verenigde Staten. Dr Johanna C. Went. Contactgroep opvoering productiviteit. 1952.

De E.C.A.-reis van mej. Went betrof in de allereerste plaats de „Eikenverwelkingsziekte”, waarover zij reeds in ons tijdschrift heeft bericht — N.B.T. 24 (10), 1952 (275—278) — en de iepenphloëmnecrose, een virusziekte, waarover zij reeds in het „Vakblad voor Biologen”, 32 (10), 1952 (189—191) heeft geschreven, terwijl zij dat over beide ziekten reeds deed in „De Boomkwekerij”, 8 (1), 1952 (2).

Ook kwam zij daarbij terug op de ons zo bekende iepenziekte, die men in de V.S. nu alleen nog probeert te bestrijden door een meermalige algemene bespuiting van de hele bomen met D.D.T., dus feitelijk ter bestrijding van spintkevers. Zij concludeert: „Daar de kosten van de bestrijding in Amerika 3,14 dollar per boom bedragen, kan men uitrekenen wat deze bestrijding zou moeten kosten in een stad waar nog veel iepen staan”. Een onbegonnen werk dus; ik gaf hierover al een referaat, zie N.B.T. 25 (1), 1953 (28).

De phloëmnecrose is een boom-virusziekte, zoals er al zo veel bij ons in de kruidachtige gewassen bekend zijn. In dit geval brengt een cicade de ziekte over. De gevolgen komen soms pas na enkele jaren tot uiting en dan acuut met afsterving in enkele weken. Het blad en ook het cambium van de boom worden geel en het is gebeurd. Hele beplantingen gaan er gelijktijdig aan. Ook hier is de enige mogelijkheid van bestrijding gelegen in het verdelgen van het insect en wel uitvoerbaar in combinatie met de D.T.T.-bespuitingen tegen de spintkever. Niet alle iepenvormen blijken gevoelig te zijn. Het is van belang om te weten welke dit zijn en of deze tevens bestand zijn tegen de iepenziekte. Het onderzoek naar de resistentie tegen virusziekte dient uit de aard der zaak in Amerika te gebeuren, daar de ziekte hier gelukkig (nog) niet is.

De eikenverwelkingsziekte is gelukkig ook (nog) niet hier. De gevolgen van invoer zouden kunnen zijn, dat we in de eerste plaats heel gauw de Amerikaanse eik kwijt zouden kunnen zijn, maar, en dat is natuurlijk veel erger, we zouden ook een sterke aantasting van onze gewone eiken kunnen verwachten. De eerstgenoemde sterft bij aantasting acuut af, de inlandse eik zou dan een langzamer dood tegemoet gaan, die met taksterfte zou beginnen. Van de ziekte zelf is nog niet alles bekend. Uit het hout heeft men de zwam *Chalara quercina* Henry geïsoleerd, maar er wordt niet vermeld of dit nu de werkelijke veroorzaker is. Uit andere publicaties zou men af moeten leiden, dat deze zwam, die nauw verwant is aan de verwekker der iepenziekte, werkelijk als de veroorzaker moet worden beschouwd. Men weet overigens ook nog niet geheel hoe de verspreiding over de grote afstanden gebeurt; wel dat de ziekte zich van boom tot boom plaatselijk snel kan uitbreiden, maar dat vergroeiingen van wortels tot verschillende individuen voorkomen, en gehele bossen snel te gronde kan richten. In de houtvaten vindt men een dergelijke verkleuring als bij de iepenziekte. De enig mogelijke inperking der ziekte bestaat in het isoleren van aangetaste groepen bomen door het doorsnijden van de wortelvergroeiingen, hetgeen echter kostbaar is. Ook worden wel bij voorbaat de randbomen om de haarden heen door vergiftiging gedood.

Een interessant verband van de eikenverwelkingsziekte met de ziekte, die de tamme kastanje in Amerika te gronde heeft gericht, vinden wij in het feit, dat de meeste resistente kastanjesoort, de *Castanea mollissima* uit China, nu juist weer zeer vatbaar blijkt te zijn voor de eikenverwelkingsziekte. Dit is wel een erge tegenvaller, omdat het al zo uiterst moeilijk is om bij houtsoorten goede groeiers te vinden, die tevens voldoende resistent zijn tegen de meer en meer optredende rampspoedige boomziekten. Onze eigen tamme kastanje, die thans in Zuid-Europa evenzeer in het groot door de *Endothia parasitica* wordt bedreigd, stelt ons daarmee ook voor grote problemen, niet alleen ten aanzien van de oogst der vruchten, maar ook ten aanzien van het behoud van de berghealingen, waarop zij veel voorkomt, zij het ook dikwijls slechts als hakhout. Genoemde Chinese soort is reeds in Italië ingevoerd. Laten we hopen zonder sporen van de eikenverwelkingsziekte.

Zo blijven dus allerlei ziekten onze houtsoorten bedreigen en het is alleen maar als een gelukkige omstandigheid te beschouwen, dat we thans gemakkelijker dan vroeger de hele wereld kunnen overzien en spoedig overal kunnen komen om kennis op te doen om eventueel tijdig maatregelen te nemen. Daarom is zo'n rapport zo nuttig, vooral ook omdat naast de belangrijkste hier genoemde ziekten, nog allerlei thans minder gevaarlijk schijnende ziekten konden worden behandeld: het iepenmozaiek, de „zonate canker” en de slijmvlod bij iepen, de „little leaf” bij een pinussoort, ziekten bij berk, populier enz., maar we willen het hierbij laten.

F. W. Burger.

U.D.C. 639.1 (492)

Zwervend langs het Wildspoor. A. B. Wigman. Tekeningen van Rein Stuurman en vele foto's uit de levende natuur van de Veluwe. N.V. Gebr. Zomer en Keuning's Uitgeversmaatschappij, Wageningen 1952.

Wederom een mooi boek van onze natuurschrijver Wigman, fraai afgewerkt met aantrekkelijke band, mooi papier, prettige grote druk, rijk geïllustreerd met talloze buitengewoon aantrekkelijke foto's van verschillende knappe fotografen en met enkele reproducties van tekeningen en schilderijen. Daarnaast is de rijke illustratie van tekeningen in de tekst bijzonder aardig. Ook deze laatste is aangenamer geschreven dan die van het vorige boek „Vreugd van Bos en Heide", dat ook al zo mooi werd geïllustreerd.

Het eerste en langste artikel „Over de heirwegen", handelt over de hessen- en koningswegen op de Veluwe, de jachten van onze vorsten en het geeft een boeiend historisch verhaal hierover. Daarop volgen wel een 40-tal kleinere artikelen, waaruit veel is te putten, vooral voor hen die minder van de dieren en de jacht op de hoogte zijn. Toch wil ik hier wel aan toevoegen, dat ik het jammer vind, dat deze verzameling van opstellen, kennelijk reeds eerder elders gepubliceerd in tijdschriften, vlinders van één maand of misschien wel van één dag, zo zonder meer in dit prachtige boek bijeen zijn gezet. Voor deze grootse opzet was het toch zeker de moeite geweest om gedegener werk te leveren. Een nieuwe zetting, wat meer geordend, zodat we niet op 5 plaatsen iets over het hert en op 3 plaatsen van het ree vinden, dikwijls schuilgaande onder lyrische nietszeggende titels. Het geheel doet nu te gemakkelijk, wat warrig en ook te zoetelijk aan.

F. W. Burger.

U.D.C. 719. 523.82 (492)

Bescherming van nuttige vogels. Plantenziektenkundige Dienst. Verslagen en mededelingen nr 17, dertiende druk, 1952.

Een keurig boekje en nu eens niet meer in de oude ambtelijke uitgave, maar in een aantrekkelijk modern kleding met een prachtfoto van een wederende kuifmees voorop. Aanvankelijk is deze voorlichting begonnen met een publicatie „Vogelcultuur" door G. Wolda in 1914, rechtstreeks van de Directie van de Landbouw. In 1921 is dit reeds een uitgave geworden onder nr 17 van de mededelingen van de Plantenziektenkundige Dienst „Vogelcultuur en vogelstudie". Deze titel vinden we in 1923 terug als mededeling nr 30 en blijkbaar toen gescheiden van de mededelingen over het maken en aanbrengen van nestkastjes, vogeldrinkgelegenheid enz. In 1939 zien we mededeling nr 17 onder de titel „Bescherming van nuttige vogels"; dat was toen al de 9e druk en ze lijkt al in vele opzichten op de nu voor ons liggende 13e druk. Toch zijn er, deze 2 uitgaven vergelijkende, vele illustraties bijgekomen — vooral mooie foto's — en het belangrijkste is wel de zeer prettige overzichtelijke lijst van bomen, struiken en kruiden, die op verschillende grondsoorten kunnen worden gebruikt voor de aanleg van vogelbosjes. Aanschaf van dit boekje is zeer aan te bevelen, de kosten zijn maar één gulden en wat is tegenwoordig een gulden?

F. W. Burger.

Referaten

2. Houtteelt (Bosbouw).

266 : 176.232 Populus (492)

Populiereenteelt en weidebouw. A. Bakker. Maandblad voor de Landbouwvoorlichtingsdienst 9 (8) 1952 (284—288). Hierin wordt de netto-opbrengst uitgerekend van populier in bosverband en in rijenverband. De vergelijking van populierenbos met grasland komt weliswaar minder gunstig uit voor het bos, maar de graslandgegevens zijn gemiddeld van betere grond en voor het bos kan men de grondbewerking soms wel eenvoudiger uitvoeren, dan die bij de berekening werd gecalculleerd. Op grond daarvan kan men niet zeggen, dat populierenbos minder rendeert dan grasland. Voor rand- en wegbeplantingen liggen de cijfers nog gunstiger en daarom is in het algemeen een dergelijke beplanting sterk aan te bevelen, vooral ook omdat het onderhoudswerk arbeidsexpensief moet worden genoemd. Maar bij dit probleem als geheel is nog te weinig bekend van de invloed van de bomen op onderstaand of aangrenzend grasland en van de invloed der bomen op het microklimaat. Ook de eigendomsverhouding speelt hierbij in de praktijk een rol. Het Centraal Instituut voor Landbouwkundig Onderzoek

en het Instituut voor Bosbouwkundig onderzoek werken thans samen om over een en ander gegevens te verzamelen, mede in overleg met het onderzoek van het I.T.B.O.N. omtrent de invloed van windschermen op het microklimaat. F. B.

4. Bosbeschadiging en bosbescherming.

443.3 : 176.232 Populus (492)

Een bladvlekkenziekte voorkomend op de populieren veroorzaakt door *Septotinia*. Ir G. van den Ende. Tijdschrift over plantenziekten, 58 (2), 1952 (54—59).

De zwam *Septotinia populiperda* Waterman & Cash veroorzaakt ook in ons land betrekkelijk onschuldige bladvlekken op populieren bladeren in het laagste gedeelte van de kroon in de kwekerijen. Dit is eerst in 1950 in ons land ontdekt. De vlekken ontstaan rondom een wondje, bijvoorbeeld door insecten veroorzaakt, aan het blad, licht tot donkerbruin, klein, maar soms zich uitbreidende tot over een groot deel van het blad, concentrisch, maar meest sneller langs de nerven. Het blad valt vroegtijdig af en hierop ontwikkelen zich het volgende jaar de ascosporen in apotheciën, waarmede de aantasting van voornamelijk de laag in de kroon zich bevindende bladeren is verklaard. Op de bladeren zelf ontwikkelen zich conidiën (wit) op sporodochiën, later als overwinteringsstadium sclerotiën, waaruit zich dan de genoemde apotheciën ontwikkelen.

Het conidiën-stadium werd aanvankelijk beschreven onder de naam *Septogloeum populiperdum* Moesh & Smarods, maar deze naam is gevaarlijk omdat *Septogloeum populiperdum* Johannes. Ook mag men (ref.) de *Septotinia* vooral niet verwarren met de in Amerika zo gevaarlijke *Septoria musiva*, ook op de bladeren onschuldig levende, maar daarnaast gevaarlijke kankers op de stam veroorzakende. F. B.

443.3 : 174.75 Larix (492)

Evidence of Host-parasite relations by experiments with *Phomopsis pseudotsugae* Wilson. H. van Vloten, Scottish Forestry, 6 (2), 1952 (38—46).

Op 3 × 36 proefvelden werd de biologische verhouding nagegaan van Japanse lariks met *Phomopsis*. Het effect van de zwam-aantasting is begrensd door de activiteit van de boom, zoals dit ook het geval is bij populieren ten opzichte van de schorsbrandveroorzakende *Dothichiza populea* S. et B. Bij iep ten opzichte van *Ophiostoma ulmi* (B.) N. en bij populier ten opzichte van de bacterie-kanker ligt dit probleem juist tegengesteld.

Proeven in de Loenermark werden genomen met verwonding van de stam op verschillende tijden gedurende 3 achtereenvolgende jaren; vergeleken werden de gevolgen bij het wegnemen van dood takhout door afzagen, afhakken, afslaan met stok en verwondingen met een hamer en door gaten in de schors te boren. Er werd daarop natuurlijke infectie afgewacht, terwijl vergelijkenderwijs bij de geboorde gaten ook kunstmatig werd geïnfecteerd. Sterke aantasting werd gevonden bij verwonding in de rustperiode van de boom, vrijwel geen aantasting in de periode van de sterkste groei van de boom, Mei, Juni en Juli. Voor de practijk is deze wetenschap van grote waarde.

G. Leven heeft er in 1921 op gewezen, dat er enige vormen van Japanse lariks te onderscheiden zouden zijn en hij had daarbij opgemerkt, dat de vormen met ruwe schors minder vatbaar waren voor *Phomopsis* dan die met gladde schors.

Een opname in de boswachterij Austerlitz wees een verhouding in de aantasting van 40 : 73 aan, hetgeen de waarneming van Leven bevestigde. In de vatbaarheid van de zwam zal het echter niet zitten, maar wel in de grotere resistentie tegen wonden van de ruwbeschorste vorm. F. B.

9. Bossen en bosbouw van het nationale gezichtspunt gezien; boshuishoudkunde.

945.4 : 8 (73)

L'organisation, les buts et l'orientation de la recherche sur le bois en Laboratoire des produits forestiers des Etats-Unis. Alfred J. Stamm. Schweiz. Z.f.F. (J. f. suisse) 102 (11) 1951 (545—555).

Het laboratorium voor bosproducten (Forest Products Laboratory), opgericht in 1909 en gevestigd in Madison in de V.S., is het oudste en grootste centrum op de wereld, dat zich wijdt aan het onderzoek van hout en houtproducten in de ruimste zin des woords. Het terrein van onderzoek blijkt uit de afdelingen van het laboratorium:

1. afdeling voor exploitatie en zagerij, ter verbetering van de exploitatiemethoden, de brandbestrijdingsmiddelen en van de zagen;

2. afdeling voor physica van het hout, onderzoekt de theorie en de praktijk van het houtdrogen; de afdeling heeft voor snelle meting van het vochtgehalte een elektrische meetmethode ontwikkeld;
3. afdeling voor de houtbescherming, zoekt naar middelen ter bescherming van het hout tegen rotten en ontbranden; de afdeling onderzoekt ook de techniek van het lijmen van triplex e.d.;
4. afdeling voor de mechanische eigenschappen, wijdt zich aan deze eigenschappen van het hout en van houtproducten, o.a. van gelamelleerd hout (sandwich construction); voorts houdt zij zich bezig met de ontwikkeling van montagewoningen;
5. afdeling van kisten en emballage, bewees in de laatste oorlog door zijn onderzoeken grote diensten, toen vele en veelsoortige materialen zonder schade moesten worden vervoerd;
6. de biologische afdeling, houdt zich bezig met het determineren, de anatomie en de gebreken van hout;
7. afdeling voor papierpulp, tracht o.a. methoden te vinden, volgens welke tot nu toe daarvoor onbruikbare houtsoorten tot papier kunnen worden verwerkt;
8. afdeling voor houtderivaten, bestudeert de chemie van het hout;
9. afdeling voor plantenziekten.

Het laboratorium houdt nauw contact met de industrie, ten eerste om de problemen te leren kennen, ten tweede om nieuwe methoden ingang te doen vinden. Belanghebbende industrieën moeten een bedrag storten om de kosten te dekken. Het laboratorium behoudt zich alle uitvindersrechten voor. Door talrijke publicaties worden de resultaten van de onderzoeken bekend gemaakt.

Tot de belangrijkste werkzaamheden van de laatste tijd behoren: het fundamentele onderzoek van één enkele zaagtand, hetgeen leidde tot een nieuw type cirkelzaag; de ontwikkeling van lijmsorten van kunsthars en van de lijmtechniek, waardoor het mogelijk was gelamelleerde eiken kielen voor schepen te vervaardigen en grote overspanningen met gelamelleerd hout tot stand te brengen; de ontwikkeling van chemische tussenbehandeling in de papierpulpbereiding, waardoor het rendement groter werd en de watervervuiling afnam; het onderzoek om het trekken van hout te voorkomen; het resultaat was het verbeterde hout, „Impreg” geheten, dat tevens beter bestand is tegen rotting en aantasting door zuren, alsmede het verbeterde hout „Compreg”, dat een grote mechanische weerstand heeft, en tenslotte het onderzoek naar het gebruik van houtafval. Dit leidde tot het „Madison woodsugar process” voor versuikering van het hout. Dit proces heeft een grotere productie dan de Duitse methode Scholler.

M. S.

946.2 (44)

Indtryk fra en rejse til Korsika. E. B. Oksbjerg. Hedeselskabets Funktionærblad (24 en 25) 1952.

Op geestige wijze worden de primitieve toestanden op Corsica beschreven, waarbij de bosbouw helaas geen uitzondering blijkt te vormen. Het doel van de reis was het verzamelen van zaad van Corsicaanse den, dat de Denen liefst zo hoog mogelijk uit het gebergte willen betrekken. Dit bleek niet zo eenvoudig, daar juist op die plaatsen de Corsicaan door de beuk wordt verdrongen en waar dit niet geschiedt, verhinderen de geiten natuurlijke verjonging, met erosie als gevolg.

In de praktijk zijn het vooral de geitenhoeders, die de kegels verzamelen en bij de voorwerkers brengen. Het bosbeheer is in zijn huidige toestand niet in staat enige waarborg, hoegenaamd, te geven voor de herkomst, aldus Oksbjerg. En hij vervolgt met zijn teleurstelling erover uit te spreken, dat het bosbouw personeel in hetzelfde land, waarin als eerste ter wereld op de betekenis van het herkomstenvraagstuk werd gewezen, thans voor deze problemen niet de minste belangstelling toont.

v. S.